

Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme

Side 1 av 15

Dokumentplassering:

I.1.1.7.4-5

Godkjent dato:

21.05.2026

Revideres innen:

21.11.2026

Sist endret:

21.05.2026

Versjon:

1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

ENDRINGER FRA FORRIGE VERSJON: Forlenget gyldighet til 21.11.2026

Utarbeidet av: OUS

Plan ID: [nummer] Versjon: 1.1

Revideres innen dato: 2021

Lokaltilpassing av plan fra OUS, Nasjonal veiledende plan

Fagansvarlig SSHF: KDS forvaltning

Oppdatert dato: Mars, 2024

Oppdatert kunnskapsgrunnlag dato: 2018

FUNKSJONSOMRÅDER (FO)

1.	Kommunikasjon/sanser	5.	Eliminasjon	9.	Seksualitet/reproduksjon
2.	Kunnskap/utvikling/psykisk	6.	Hud/vev/sår	10.	Sosialt/planlegging av utskrivning
3.	Respirasjon/sirkulasjon	7.	Aktivitet/funksjonsstatus	11.	Åndelig/kulturelt/livsstil
4.	Ernæring/væske/elektrolyttbalanse	8.	Smerter/søvn/hvile/velvære	12.	Annet/legedelegerte aktiviteter

FO	SCT	Problem	SCT	Mål og intervensjon	Spesifiser	Frekvens/situasjon	Referanse
	422587007	Kvalme	162056003	Ingen kvalme			
			304495004	Overvåking av vitale tegn			
				NEWS. Følg prosedyre EkWeb Id: 49779			
			1217125005	Vurdering av kvalme			1,2,3,4,5
			1832100020 2107	Vurdering av utløsende faktorer	(F.eks. debut, hyppighet, relasjon til matinntak, aktivitet, legemidler)		(1, 2, 3, 4, 5)
			Meldt inn begrep	Kartlegging av mage og tarmfunksjon			(1,2,3,4,5)
			408882007	Håndtering av kvalmebehandling			
			1831100020 2104	Begrensning av utløsende faktorer	(spesifiser)		(1,2, 3,4,6,)
			225288009	Tilrettelegging av miljø	Unngå sterke lukter, sørg for frisk luft		(4, 6, 11, 13)
			183051005	Anbefaling om hvile	Mellom måltider		(4, 6, 11, 12)
			710978006	Begrensning av stimuli i omgivelser	Ved måltid		(4,6,11,12)
			229824005	Leiring av pasient	Høyt, unngå venstresidig leie etter måltid		(6)

Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Verifisert av: []	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Dok.nr: D59249
--	----------------------------------	----------------------	---	-------------------

Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02
-----------------------------	---	----------------------------------	------------------------------	--	-------------------

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

			18629005	Administrering av legemiddel			1,3,8,9
			370807008	vurdering av legemiddelrespons	Dokumenteres i MV – NRS Kvalme		
				Observere effekt av maksimal tolererbar dose av ett legemiddel før bytte til et annet	I MV		(2,4)
				Administrere kvalmestillende legemiddel 30-60 minutter før måltid			(3)
			225423004	Alternativ behandling			4,5,9,10
				Tilby ikke-medikamentell kvalmelindring	(spesifiser)		
			386376007	Fremming av munnhelse			6
				Oppfordring til tannpuss			(6)
			225963009	Bistand til munnstell	Følge prosedyren for munnstell i EkWeb. Id: 06883		(6)
			310866003	informering av pasient	Informasjonsskriv Munnstell i EkWeb. Id: 37967		
			386495004	Håndtering av oppkast			
				Vurdere mengde, konsistens og hyppighet			(4,5)
				Administrere parenteralt kvalmestillende legemiddel			(2,4)
88202002	for lavt næringsinntak		43664005	Normal vekt			
			1156885001	Næringsinntak i samsvar med behov			
			1759002	vurdering av ernæringsstatus			
			710563008	Vurdering av risiko for nedsatt ernæringsstatus	Score screening: Dato:		
				Underernæring, følg prosedyre i EKWeb: id: 46151	Ny screening:		
			307818003	Overvåking av vekt	(Spesifiser frekvens)		
			1783100020 2103	Kostregistrering			
				Se annen VP: Ernæringsvikt- underernæring			
			25877005	Bistand ved måltid	(Spesifiser)		4,6,11,13

Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02
-----------------------------	---	----------------------------------	------------------------------	--	-------------------

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

			386372009	Håndtering av ernæring			
			8838100020 2105	Kartlegging av kostholdspreferanser	Liker: (spesifiser)		
				Lett kost og små, hyppige måltider			(4,6,11,12)
				Kald eller romtemperert mat			(6,11)
				Oppfordre til å drikke mellom måltider			(6,11,12)
				Se annen VP: Ernæringsvikt- underernæring			
			61310001	Undervisning om ernæring			
			410293007	Veiledning om mat	(spesifiser)		(4,11,12)
				Gi råd tilpasset aktuell smaksforandring grunnet medikamentall kreftbehandling			(16)
			710747003	Undervisning av pårørende om kosthold			
			410113003	Vurdering av etterlevelse av kostråd			
190902006	Forstyrrelse i væskebalanse	2786910002 02104		Tilfredsstillende elektrolyttbalanse			
			430147008	Overvåking av væskebalanse			
			710853006	Vurdering av væskebalanse			
			711006002	Måling av væskeinntak			
			711005003	Måling av væskeproduksjon			
			385747001	Håndtering av regulering av væskebalanse			
			103744005	Administrasjon av intravenøs væske			
			410394004	Overvåking av laboratoriesvar			
371736008	Risiko for aspirasjon	1141704003		Ingen aspirasjon til luftveier			
			386519006	Forebygging av aspirasjon			
			229824005	Leiring av pasient	90 grader under måltid og i ca 45 minutter etter måltid		
			444714004	Vurdere bevissthetsnivå			
			440363007	Vurdering av oral og faryngal svelgefunksjon			
				Følg prosedyre. Svelgvurdering EkWeb: id: 45740			
			386495004	Håndtering av oppkast	Tilstedeværelse		
129713002	Risiko for maktesløshet	225909006		I stand til mestring			
			414039005	Avledning			
				Oppfordre til miljøskifte			(6,11,12)

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme			Side: 4 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

				Legge til rette for å lytte til musikk eller lydbok			
		62013009		Mobilisering av pasient	Tilby hjelp til mobilisering / tur ut		(6,11,12)
		84635008		Undervisning om sykdomsprosess:			
		445283009		Utlevering av informasjonsmateriell	(spesifiser)		

Referanser

1. Metodebok i indremedisin. Kvalmebehandling [Internett]. Oslo: Oslo universitetssykehus – Ullevål; 2016 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <https://www.medisinous.no/index.php?action=showtopic&topic=T5AcnHGa&highlight=true>
2. Norsk legemiddelhåndbok. Kvalme og oppkast/brekninger [Internett]. Oslo: Foreningen for utgivelse av Norsk legemiddelhåndbok; 2016 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <http://legemiddelhandboka.no/Terapi/23749?expand=1>.
3. Norsk legemiddelhåndbok. Kvalme og brekninger [internett]. Oslo: Foreningen for utgivelse av Norsk legemiddelhåndbok; 2015 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <http://legemiddelhandboka.no/Terapi/22564>.
4. Helsedirektoratet. Nasjonalt handlingsprogram for palliasjon i kreftomsorgen [Internett]. Oslo: Helsedirektoratet; 2015 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/918/Nasjonalt%20handlingsprogram%20for%20palliasjon%20%20kreftomsorgen-IS-2285.pdf>
5. Longstreth, G. F. Approach to the adult with nausea and vomiting. UpToDate [Elektronisk artikkel]. 2016 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <http://www.uptodate.com/contents/2537>
6. Smith, J. A. and K. A. Fox. Treatment and outcome of nausea and vomiting of pregnancy. UpToDate [Elektronisk artikkel]. 2018 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <http://www.uptodate.com/contents/6811>
7. Feinleib, J., et al. Postoperative nausea and vomiting. UpToDate [Elektronisk artikkel]. 2018 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <https://www.uptodate.com/contents/16849>
8. Oslo universitetssykehus. Kjemoterapiindusert kvalme og oppkast – medikamentell behandling [Internett]. Oslo: Oslo universitetssykehus; 2016 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <http://www.helsebiblioteket.no/fagprosedyrer/ferdige/kjemoterapiindusert-kvalme-og-oppkast-medikamentell-behandling>
9. Hesketh, P. J. Prevention and treatment of chemotherapy-induced nausea and vomiting in adults. UpToDate [Elektronisk artikkel]. 2018 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <https://www.uptodate.com/contents/1151>
10. Health Library: Evidence-Based Information. Nausea (Alternative Therapy) [Internett]. EBSCO Publishing. 2015 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=2009864588&site=nup-live&scope=site>
11. Schub, T. B. and M. R. B. O. Holle. Chemotherapy-Related Nausea and Vomiting. [Elektronisk artikkel]. Ipswich, Massachusetts, EBSCO Publishing. 2018. [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T700831&site=nup-live&scope=site>
12. Health Library: Evidence-Based Information. Nausea and Vomiting-Adult. [Internett]. EBSCO Publishing. 2018 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <http://web.a.ebscohost.com/nup/detail/detail?vid=3&sid=e281b3a0-9091-43a2-a1c9-6324388686c4%40sdc-v-sessmgr04&bdata=JnNpdGU9bnVwLWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#AN=2011256943&db=nup>
13. Helsedirektoratet. Nasjonal faglig retningslinje for forebygging og behandling av underernæring [Internett]. Oslo: Helsedirektoratet; 2010 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/nasjonal-faglig-retningslinje-for-forebygging-og-behandling-av-underernering>
14. Pasientsikkerhetsprogrammet. Tiltakspakke for forebygging og behandling av underernæring (sykehus) [Internett]. Oslo: Helsedirektoratet; 2018 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <http://www.pasientsikkerhetsprogrammet.no/om-oss/innsatsomr%C3%A5der/ern%C3%A6ring>
15. Helsedirektoratet. Kosthåndboken [Internett]. Oslo: Helsedirektoratet; 2016 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/kosthandboken-veileder-i-erteringsarbeid-i-helse-og-omsorgstjenesten>
16. Oslo universitetssykehus. Smaksforandringer ved medikamentell kreftbehandling - kjemoterapi, immunterapi eller antistoffer [Internett]. Oslo: Oslo universitetssykehus; 2017 [hentet 2018-11-01]. Tilgjengelig fra: <https://www.helsebiblioteket.no/fagprosedyrer/ferdige/smaksforandringer-ved-medikamentell-kreftbehandling-kjemoterapi-immunterapi-eller-antistoffer>

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme			Side: 5 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Metoderapport

AVGRENSNING OG FORMÅL	
1	Overordnede mål for VP: Hensikten med VBP-en er å sikre at pasienter med kvalme får optimal behandling og lindring av sykepleietjenesten i spesialisthelsetjenesten.
2	Hvem gjelder VP for (populasjon, pasient): Voksne pasienter over 18 år med opplevelse av kvalme, innlagt ved spesialisthelsetjenesten. Det er ikke avgrenset til type kvalme eller pasientens årsak til kvalme.
3	Navn, tittel og arbeidssted på medlemmer av arbeidsgruppen som har utarbeidet VP-en: Arbeidsgruppen som har utarbeidet VBP-en har med personer fra alle relevante faggrupper: Lokaltilpasning 2024 – SSHF Janne Stien, SSHF KDS forvalter Andreas Tveit Halvorsen, SSHF KDS forvalter Overført til ICNP 2020: Annika Brandal, SSHF (innleie HSØ) og Sidsel R. Børmark HSØ Arbeidsgruppe ICNP prosjekt veiledende planer med ICNP i EPJ: Marianne Torbjørnsen OUS, Lisa Beate Johansen HN og Karine Fjeld Johansen SIT. Revidert utgave 2018: Silje Hermanrud, fagutviklingssykepleier i Avdeling for gynekologisk kreft, Kreftklinikken, OUS. Kristin Woldstad, fagutviklingssykepleier, Avdeling for transplantasjonsmedisin, Klinik for kirurgi, inflammasjon og transplantasjon, OUS. Karianne L. Grønsløth, fagutviklingssykepleier, Ortopedisk avdeling Ullevål og KDS-koordinator i Ortopedisk klinikk, OUS. Første utgave: Trine Stavseth, Spesialsykepleier nyfødt-intensiv, Kvinne- og barneklubben, RH, OUS. Silje Hermanrud, fagsykepleier, Kvinne- og barneklubben, RH, OUS. Mina Dybdal, Fagsykepleier nyremedisinsk avdeling, Medisinsk klinikk Ullevål, OUS. KDS – gruppen, regional EPJ ved OUS.
INVOLVERING AV INTERESSETER	
4	Synspunkter og preferanser fra målgruppen som VP-en gjelder for: Det er tatt hensyn til arbeidsgruppens egne erfaringer med pasientgruppen ved utarbeidelse av VBP-en. Ingen pasientrepresentanter i arbeidsgruppen. VBP-en er sendt på høring til Ida Steen, KDS-koordinator i Medisinsk klinikk, OUS og Anne Marit Tiller, DIPS kontakt for KIR og TAKO, Klinisk sykepleiespesialist, Lovisenberg Diakonale Sykehus.
METODISK NØYAKTIGHET	
5	Systematiske metoder ble benyttet for å søke etter kunnskapsgrunnlaget: 2020: Overført til ICNP med utgangspunkt i versjonen fra 2018. Arbeidsgruppen hadde i første overføring ikke lagt ved referanser på planen, dette er gjort av Annika Brandal i ettertid. Alle referansene i referanselisten er ikke brukt i planen, det er ikke brukt i planen fra OUS heller, dette må vurderes ved neste revisjon. Revidert utgave 2018: Se egne vedlegg om PICO-skjema og søkestrategi. Søk ble utført av bibliotekar på medisinsk bibliotek ved universitetet i Oslo september 2018. Det ble søkt i et begrenset antall databaser og det ble først og fremst søkt etter systematiske oversikter, retningslinjer og prosedyrer, men også enkeltstudier og pasientinformasjon ble funnet. Litteraturen ble lest av hvert av

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme			Side: 6 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	<p>medlemmene i arbeidsgruppa og gått igjennom i plenum. Litteraturens relevans ble vurdert ut fra kunnskapspyramiden og medlemmene i arbeidsgruppens kliniske erfaring med pasienter med kvalme.</p> <p>Første utgave: Tidligere utarbeidede VBP på kvalme ble gjennomgått. Ernæring og kvalme, utarbeidet i 2009. Graviditet og kvalme, utarbeidet i 2007. Kvalme i forbindelse med kirurgi, utarbeidet i 2006 og 2009. Generell kvalme, utarbeidet i 2007, 2008 og 2009. 1 VBP ble innhentet fra Sykehuset innlandet HF, 1 innhentet fra Sykehuset Østfold HF, 1 stk. innhentet fra Sykehuset i Vestfold HF. 3 VBP ble innhentet fra Oslo Universitetssykehus HF. Disse ble videre sammenfattet til ett dokument. Videre ble det undersøkt hvorvidt det forelå andre prosedyrer eller retningslinjer knyttet til VBP om kvalme nasjonalt, noe det ikke gjorde.</p>
6	<p>Kriterier for utvelgelse av kunnskapsgrunnlaget er: 2020: Overført til ICNP med utgangspunkt i versjonen fra 2018.</p> <p>Revidert utgave 2018: Artikler som er valgt ut og anses som relevante i forhold til PICO-skjema er benyttet. Kun artikler høyt oppe i kunnskapspyramiden er vurdert og benyttet. Kun norsk og engelsk språk. Vi har i tillegg benyttet OUS' kunnskapsbaserte prosedyrer og VBP, VAR-prosedyrer og aktuelle lærebøker.</p> <p>Første utgave: Tidligere utarbeidede VBP i tidsrommet 2006-2014. Noen av disse VBP var kunnskapsbasert.</p>
7	<p>Styrker og svakheter ved kunnskapsgrunnlaget: Revidert utgave 2018: Styrke: Det er gjort et omfattende søk av bibliotekar med utgangspunkt i PICO-skjema utarbeidet av arbeidsgruppen. På denne måten får vi med alt som finnes av litteratur om temaet kvalme. Svakhet: Temaet kunne vært avgrenset til utløsende årsak, for eksempel svangerskapsrelatert kvalme og oppkast, og dermed fått avgrenset litteratursøk og spisset tiltak og forordninger.</p> <p>Første utgave: Ikke foretatt nytt PICO-søk for oppdatering. Styrken ligger i erfaringsbaserte og til dels kunnskapsbaserte VBP fra alle foretak i regionen. Den er gjennomgått og kvalitetssikret/konsensus i lokal KDS-gruppe OUS og regional VBP-gruppe mars 2014.</p>
8	<p>VP er blitt vurdert internt/eksternt av relevante fagressurser (tittel, navn, arbeidssted): VBP er sendt på høring til Ida Steen ved OUS og Anne Marit Tiller, DIPS kontakt for KIR og TAKO, Klinisk sykepleiespesialist, Lovisenberg Diakonale Sykehus. Henvisninger til retningslinjer fra Kvalitetshåndboken til OUS ble erstattet med fagprosedyrer.</p>
ANSVAR	
9	<p>Endringer siden forrige versjon: Plan er lokaltilpasset til SSHF. I arbeidet med lokaltilpasning er prosedyrer i VAR byttet ut med lokale prosedyrer, så langt det lar seg gjøre. Da planen hadde lite spesifiseringer i form av forordninger under tiltak er det tilført forordninger under tiltak som manglet det, og det er også byttet koder noen plasser og lagt til tiltak. I arbeid med utfylling av forordninger er gammel plan (NVP) på NANDA/NIC brukt som inspirasjon. Det er samme kunnskapsgrunnlag i denne planen som i den nye. Dermed er det henvist til litteratur også på forordninger.</p> <p>For bedre flyt og tilpasset bruk på SSHF er enkelte tiltak flyttet i plan som "overvåkning vitale parametere" opp til problem kvalme, bistand til måltid er flyttet ned i planen.</p> <p>Vurdering av kostholdsbehov og overvåkning av ernæring er slått sammen og byttet ut med vurdering av ernæringsstatus.</p> <p>Flyttet begrensning av stimuli under håndtering av kvalmebehandling. Her har vi generell kvalmebehandling, og har valgt som i nasjonal å ha ernærings tiltak samlet under eget problem.</p> <p>Lagt til håndtering av ernæring og valgt ut spesielle forordninger under som er direkte knyttet til kvalme. Andre tiltak tenker vi at man kan finne i annen VP: Ernæringsvikt -underernæring.</p>

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme			Side: 7 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	Byttet ut vurdering av væskebalansen med overvåkning av væskebalansen. Kun forholdt oss til et tiltak i forhold til avledning under problemet risiko for maktesløshet; Avledning. Tenker at de andre kodene ikke sier noe mer, og man vil uansett trenge forordninger i fritekst.
1 0	Tidsplan og ansvarlige personer for oppdatering av VP-en er: Oppdateres etter gjeldende regionale retningslinjer. VBP godkjennes for tre år. OUS er ansvarlig for revidering.

Dokumentasjon av litteratursøk for VBP – Kvalme 2018

Til søk for VBP utfører vi søk i de basene som er beskrevet nedenfor, dette etter avtale med Klinisk Dokumentasjon Sykepleie (KDS) - DP Løsning Regional EPJ.

Vi søker i et begrenset antall databaser, de fleste er kilder for oppsummert forskning. I databasene som også inneholder enkeltstudier - PubMed/Medline og SveMed+: vi søker først og fremst etter systematiske oversikter og/eller etter artikler publisert i diverse nordiske sykepleietidsskrifter, se kommentar ved disse basene under.

Problemstilling	Hvordan kan sykepleiere behandle og lindre kvalme hos pasienter på sykehus
Bibliotekar som utførte/veiledet søket:	Nina Jørgensen, Medisinsk bibliotek, Ullvål sykehus Tlf. 23015062, n.m.h.jorgensen@ub.uio.no
Kontaktperson/avd.	Silje Hermanrud, shermanr@ous.no
Dato for søk:	5.-10. september 2018
Navn VBP	Kvalme

Database/ressurs:	Fagprosedyrer som er lokalt utviklet og godkjent i de enkelte helseforetak (på nettsiden til Helsebiblioteket)
Søkehistorie:	Sett gjennom listene over ferdige og påbegynte prosedyrer
Treff: 1	Kjemoterapiindusert kvalme og oppkast – medikamentell behandling

Database/ressurs:	VAR HEALTHCARE (tidligere PPS - Praktiske prosedyrer i sykepleietjenesten)
Søkehistorie:	Dere ser selv i E-håndboka -> Kunnskapskilder > VAR
Treff:	

Database/ressurs:	Nasjonale retningslinjer fra Helsedirektoratet
Søkehistorie:	Sett gjennom liste (+ «under utvikling eller revisjon»)

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme			Side: 8 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Treff:	Helsedirektoratet. Nasjonalt handlingsprogram for palliasjon i kreftomsorgen. Oslo: Helsedirektoratet; 2015.
---------------	--

Database/ressurs:	Folkehelseinstituttet - rapporter og trykksaker
Søkehistorie:	Kvalme, oppkast, nausea, vomit
Treff:	Relevante treff: 2 Pike EF. Sammenligning av palonosetron og ondansetron med hensyn på klinisk nytte og kostnad/effekt ved forebygging av kvalme og oppkast i forbindelse med kjemoterapi hos kreftpasienter. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten; 2008. https://tinyurl.com/yccr9mg9 Jeppesen E, Juvet LK, Nasjonalt kunnskapssenter for h. Komplementær og alternativ behandling for pasienter med kreft. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten; 2011. https://tinyurl.com/y7nms2pw

Database/ressurs:	Helsebibliotekets retningslinjesamling
Søkehistorie:	Sett gjennom emnegruppene Anestestese, Akuttmedisin, Kreft,
Treff: 3	Kvalmebehandling. 2016. In: Metodebok i indremedisin [Internet]. Oslo universitetssykehus - Ullevål. Available from: https://www.medisinous.no/index.php?action=showtopic&topic=T5AcmHGa&highlight=true . Kvalme og oppkast/brekninger. 2016. In: Norsk legemiddelhåndbok [Internet]. Oslo: Foreningen for utgivelse av Norsk legemiddelhåndbok. Available from: http://legemiddelhandboka.no/Terapi/23749?expand=1 . Kvalme og brekninger. 2015. In: Norsk legemiddelhåndbok [Internet]. Oslo: Foreningen for utgivelse av Norsk legemiddelhåndbok. Available from: http://legemiddelhandboka.no/Terapi/22564 . Lindring i nord - Kompetansesenter for lindrende behandling. Håndbok i lindrende behandling. Tromsø: Universitetssykehuset i Nord-Norge; 2012. Available from: https://tinyurl.com/y9k5qf5r

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme			Side: 9 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	https://unn.no/fag-og-forskning/regional-kompetansetjeneste-for-lindrende-behandling https://unn.no/fag-og-forskning/regional-kompetansetjeneste-for-lindrende-behandling-lindring-i-nordlindring-i-nord#h%C3%A5ndbok-i-lindrende-behandling
--	--

Database/ressurs:	NICE Guidance (UK)
Søkehistorie:	Søkt på title:nausea OR title: vomiting
Treff: 2	<p>National Institute for Health and Care Excellence. Care of dying adults in the last days of life. Nice Guideline: NICE; 2015. https://www.nice.org.uk/guidance/ng31</p> <p>National Institute for Health and Care Excellence. Palliative care for adults: strong opioids for pain relief. Nice Guideline: NICE; 2012. https://www.nice.org.uk/Guidance/CG140</p>

Database/ressurs:	Socialstyrelsen (Sve) - NATIONELLA RIKTLINJER
Søkehistorie:	Sett gjennom liste
Treff: 1	<p>Socialstyrelsen. Nationellt kunskapsstöd för god palliativ vård i livets slutskede. Västerås: Socialstyrelsen; 2013. Available from: https://www.socialstyrelsen.se/publikationer2013/2013-6-4.</p>

Database/ressurs:	Sundhedsstyrelsen - Kvalitet og retningslinjer (DK)
Søkehistorie:	Sett gjennom listene Nationale Kliniske Retningslinjer

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme			Side: 10 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Treff: 0	0
-----------------	---

Database/ressurs:	Center for kliniske retningslinjer (DK)
Søkehistorie:	Sett gjennom Godkente retningslinjer
Treff: 1	<p>Institut for Medicin og Sundhedsteknologi. Klinisk retningslinje for stimulation af akupunkturpunktet P6 til forebyggelse og behandling af Postoperativ kvalme og opkastning (PONV) - Center for Kliniske Retningslinjer. Center for kliniske retningslinjer; 2013. http://www.cfkr.dk/retningslinjer/godkendte-retningslinjer/udskillelse-af-affaldsstoffer/klinisk-retningslinje-for-stimulation-af-akupunkturpunktet-p6-til-forebyggelse-og-behandling-af-postoperativ-kvalme-og-opkastning-(ponv).aspxhttp://www.cfkr.dk/retningslinjer/godkendte-retningslinjer/udskillelse-af-affaldsstoffer/klinisk-retningslinje-for-stimulation-af-akupunkturpunktet-p6-til-forebyggelse-og-behandling-af-postoperativ-kvalme-og-opkastning-(ponv).aspx</p> <p style="text-align: right;">NB ! Utløp 8.9.2018</p>

Database/ressurs:	Nursing Reference Center																		
Søkehistorie:	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">S1</td> <td>TI nausea OR AB nausea</td> <td style="text-align: center;">142</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">S2</td> <td>TI vomiting OR AB vomiting</td> <td style="text-align: center;">146</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">S3</td> <td>SU nausea and vomiting</td> <td style="text-align: center;">40</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">S4</td> <td>S1 OR S2 OR S3</td> <td style="text-align: center;">190</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">S5</td> <td>SU Children</td> <td style="text-align: center;">78</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">S6</td> <td>S4 NOT S5</td> <td style="text-align: center;">190</td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">Avgrens til Quick Lessons, Skills, Evidence Based Care Sheets og</p>	S1	TI nausea OR AB nausea	142	S2	TI vomiting OR AB vomiting	146	S3	SU nausea and vomiting	40	S4	S1 OR S2 OR S3	190	S5	SU Children	78	S6	S4 NOT S5	190
S1	TI nausea OR AB nausea	142																	
S2	TI vomiting OR AB vomiting	146																	
S3	SU nausea and vomiting	40																	
S4	S1 OR S2 OR S3	190																	
S5	SU Children	78																	
S6	S4 NOT S5	190																	
Treff: 77	<p>Quick Lessons (2) Skills (6) Evidence Based Care Sheets (2) Patient Handouts (64)</p> <p>Lenke til søket : https://tinyurl.com/ya78vmn6</p> <p>For å få fulltekstlenken til å virke: kopiér og lim inn denne i nettleserens adressefelt (URL-feltet), istedet for bare å klikke på lenken.</p>																		
Kommentar	<p>3 dokumenter om behandling av barn ble fjernet manuelt.</p> <p>Det er en overvekt av pasientinformasjons-ark om legemidler i treffene.</p>																		

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme			Side: 11 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Databaser/ressurser:	UpToDate
Søkehistorie:	«nausea», «vomiting»
Treff: 11	<p>Bruera, E., & Dev, R. (2018). Nausea with or without vomiting. In Approach to symptom assessment in palliative care UpToDate: Wolters Kluwer. Retrieved from https://www.uptodate.com/contents/overview-of-managing-common-non-pain-symptoms-in-palliative-care?search=vomiting&sectionRank=1&usage_type=default&anchor=H7&source=machineLearning&selectedTitle=14~150&display_rank=14</p> <p>Chang, V. T. (2018). Nausea with or without vomiting. In Approach to symptom assessment in palliative care UpToDate: Wolters Kluwer. Retrieved from https://www.uptodate.com/contents/approach-to-symptom-assessment-in-palliative-care?search=vomiting&sectionRank=1&usage_type=default&anchor=H20&source=machineLearning&selectedTitle=17~150&display_rank=17</p> <p>Del Fabbro, E. (2017). Palliative care: Assessment and management of nausea and vomiting. <i>UpToDate</i>. Retrieved from UpToDate website: https://www.uptodate.com/contents/85750</p> <p>Feinleib, J., Kwan, L. H., & Yamani, A. (2018). Postoperative nausea and vomiting. <i>UpToDate</i>. Retrieved from UpToDate website: https://www.uptodate.com/contents/16849</p> <p>Feyer, P., & Jordan, K. (2016). Radiotherapy-induced nausea and vomiting: Prophylaxis and treatment. <i>UpToDate</i>. Retrieved from UpToDate website: https://www.uptodate.com/contents/7052</p> <p>Hesketh, P. J. (2017). Pathophysiology and prediction of chemotherapy-induced nausea and vomiting. <i>UpToDate</i>. Retrieved from UpToDate website: https://www.uptodate.com/contents/1150</p> <p>Hesketh, P. J. (2018). Prevention and treatment of chemotherapy-induced nausea and vomiting in adults. <i>UpToDate</i>. Retrieved from UpToDate website:</p>

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme			Side: 12 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	<p style="text-align: center;">https://www.uptodate.com/contents/1151</p> <p>Longstreth, G. F. (2016). Approach to the adult with nausea and vomiting. <i>UpToDate</i>. Retrieved from UpToDate website: http://www.uptodate.com/contents/2537</p> <p>Nekhendzy, V. (2018). Prophylaxis for postoperative nausea and vomiting. In Anesthesia for head and neck surgery UpToDate: Wolters Kluwer. Retrieved from https://www.uptodate.com/contents/anesthesia-for-head-and-neck https://www.uptodate.com/contents/anesthesia-for-head-and-neck-surgery?search=nausea&sectionRank=1&usage_type=default&anchor=H2933842796&source=machineLearning&selectedTitle=9~150&display_rank=9surgery?search=nausea&sectionRank=1&usage_type=default&anchor=H2933842796&source=machineLearning&selectedTitle=9%7E150&display_rank=9#H2933842796</p> <p>Refuerzo, J. S., Fox, K. A., & Smith, J. A. (2018). Clinical features and evaluation of nausea and vomiting of pregnancy. <i>UpToDate</i>. Retrieved from UpToDate website: http://www.uptodate.com/contents/6792</p> <p>Smith, J. A., & Fox, K. A. (2018). Treatment and outcome of nausea and vomiting of pregnancy. <i>UpToDate</i>. Retrieved from UpToDate website: http://www.uptodate.com/contents/6811</p>
--	---

Database/ressurs:	Best Practice
Søkehistorie:	Nausea and vomiting
Treff: 2	https://bestpractice.bmj.com/search?q=nausea+and+vomiting&=
	<p>Koch, K. L. (2018). Assessment of nausea and vomiting, adults - Differential diagnosis of symptoms BMJ Best Practice https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/631</p> <p>Quinlan, J. D. (2018). Nausea and vomiting in pregnancy - Symptoms, diagnosis and treatment BMJ Best Practice https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/999</p>

Database/ressurs:	The Cochrane Library (Cochrane Reviews, Clinical Answers)
Søkehistorie:	ID Search Hits

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme			Side: 13 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	#1 #2 #3 #4 #5 #6	MeSH descriptor: [Nausea] expl MeSH descriptor: [Vomiting] ex (nausea or vomit* or emesis or #1 OR #2 OR #3 8388 (nurs* OR intervention*):ti,ab,k #4 AND #5 802
Treff: 32	https://www.cochranelibrary.com/advanced-search/searchhttps://www.cochranelibrary.com/advanced-search/search=1512175manager?search=1512175 Cochrane Reviews: 32 Clinical Answers: 0	

Database/ressurser:	PubMed Vanligvis vil vi her nøye oss med å søke raskt på ord tittel, og avgrense søkeresultatet med filteret «Systematic Reviews» og med emneordet «Practice Guidelines as Topic».
Søkehistorie:	(Vomiting[MeSH Major Topic] OR Nausea[MeSH Major Topic] OR nausea[title] OR vomiting[title]) AND (Nursing assessment[Majr] OR Nursing Care[majr] OR Patient Care[majr] OR intervention*[ti] or nurs*[ti]) AND (Practice Guidelines as topic[mesh] OR Practice Guideline[mesh] or systematic[sb] OR Guideline[ptyp]) Filters: Danish; Norwegian; English; Swedish
Treff: 71	Se Endnote-biblioteket / referanselisten eller lim søkestrengen inn i pubmed. Fjernet fem dubletter mot Cochrane-søket.

Database/ressurser:	SveMed+																		
Søkehistorie:	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Nr</th> <th>Söksträng</th> <th>Antal träffar</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>exp:"Nausea"</td> <td>135</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>exp:"vomiting"</td> <td>150</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>1 OR 2</td> <td>187</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>1 OR 2 Limits: granskning:"peer reviewed"</td> <td>108</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>1 OR 2 Limits: granskning:"peer reviewed" AND year:[2008 TO 2018]</td> <td>39</td> </tr> </tbody> </table>	Nr	Söksträng	Antal träffar	1	exp:"Nausea"	135	2	exp:"vomiting"	150	3	1 OR 2	187	4	1 OR 2 Limits: granskning:"peer reviewed"	108	5	1 OR 2 Limits: granskning:"peer reviewed" AND year:[2008 TO 2018]	39
Nr	Söksträng	Antal träffar																	
1	exp:"Nausea"	135																	
2	exp:"vomiting"	150																	
3	1 OR 2	187																	
4	1 OR 2 Limits: granskning:"peer reviewed"	108																	
5	1 OR 2 Limits: granskning:"peer reviewed" AND year:[2008 TO 2018]	39																	
Treff: 39																			

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme			Side: 14 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

PICOSKJEMA VEILEDENDE PLAN

Veiledende Plan: Skjemanummer: Kontaktperson(er): Epost:			
Problemstilling formuleres som et presist spørsmål. Spørsmålet skal bestå av følgende deler:			
Patient/problem Hvilke pasienter/tilstand/sykdom dreier det seg om?	Intervention Hvilken intervensjon/eksposisjon dreier det seg om?	Comparison Hva sammenlignes intervensjonen med?	Outcome Hvilke resultat/effekt er av interesse?
Fullstendig spørsmål:			
Hva slags type spørsmål er dette? ☐ Diagnose ☐ Etiologi ☐ Erfaringer ☐ Prognose ☐ Effekt av tiltak		Er det aktuelt med søk i Lovdata etter relevante lover og forskrifter? ☐ Ja ☐ Nei	
Hvilke søkeord er aktuelle for å dekke problemstillingen? Bruk engelske ord, og pass på å få med alle synonymer. Del opp søkeordene etter hva som gjelder/beskriver pasienten, intervensjonen/eksposisjonen, sammenligningen og utfallet.			
P	I	C	O
Person/pasient/problem	Intervensjon/eksposisjon	Evt. sammenligning	Resultat/utfall

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Kvalme				Side: 15 Av: 15
Dokument-id: I.1.1.7.4-5	Utarbeidet av: OUS, Lokaltilpasset av KDS forvaltning	Fagansvarlig: KDS forvaltning	Godkjent dato: 21.05.2026	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.02

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Kryssreferanser

Eksterne referanser